

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 24 mars 1938 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Nossans regleringsföretag inom Eggvena med flera socknar av Älvsborgs och Skaraborgs län.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 3 mars 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 189, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till avbetalning i enlighet med vad i statsrådsprotokollet anförts å de till Nossans regleringsföretag beviljade lånen från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond må från statens avdikningsanslag till företaget anvisas ett belopp av 15,360 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Till reglering av vattenståndet i ån Nossan å dess sträckning mellan Bolltorps kvarn och Eggvena bro för torrläggning av vattenskadade marker inom hemmanen Eggvena i Eggvena socken, Stora och Lilla Saxtorp samt Tumberg i Tumbergs socken, Fagrabo och Tostarp i Kullings-Skövde socken, Fötene, Härene, Kivernäbb, Ingmarstorp, Espekroken och Ribbingsberg i Södra Härene socken av Älvsborgs län samt Tegalund i Fåglums socken av Skaraborgs län har Kungl. Maj:t beviljat — förutom statsbidrag utan återbetalningsskyldighet med 67,940 kronor — lån dels den 25 januari 1924 med 144,850 kronor, dels den 14 juni 1929 med 30,130 kronor, dels den 4 september 1930 med 9,220 kronor och dels den 18 november 1932 med 4,720 kronor.

I skrivelse den 18 december 1933 anhöll arbetsstyrelsen för företaget dels om ytterligare statsbidrag utan återbetalningsskyldighet, dels om avskrivning av de tilläggs lån, som beviljats företaget å 30,130 kronor och 4,720 kronor, dels ock om nedskrivning av lånet å 9,220 kronor till 7,615 kronor.

Därjämte anhöllo i skrivelse samma dag ett stort antal intressenter i företaget att komma i åtnjutande av ytterligare statsunderstöd.

I anledning av dessa framställningar medgav Kungl. Maj:t den 12 april 1935 dels uppskov till allmänna kronouppbörderna hösten 1936 respektive hösten 1937 med uppdebiteringen av de för åren 1933 och 1934 belöpande

annuiteterna å 1924 års odlingslån å 144,850 kronor ävensom uppskov under tre år med erläggande av envar av därefter återstående annuiteter av lånet, dels ock räntefrihet under uppskovstiden å oguldna kapitalskulden å samma lån. Tillika förklarade sig Kungl. Maj:t vilja framdeles efter ytterligare utredning i ärendet meddela beslut rörande arbetsstyrelsens framställning i vad den avsåge avskrivning av lån m. m.

I skrivelse den 19 juli 1935 har sedermera hemmansägaren Martin Oskar Bergström i Eggvena Skogvaktargården i egenskap av delägare i ifrågavarande regleringsföretag anhållit om samma statsunderstöd som övriga sämst lottade intressenter i företaget.

Vidare har i skrivelse den 24 juli 1935 Albert Andersson i Vårgårda jämte åtta andra intressenter i företaget hemställt, att därest ytterligare statsbidrag komme att beviljas företaget, detta bidrag måtte komma hela företaget till godo.

Ytterligare har småbrukaren Matts Erik Andersson i Hagen i egenskap av intressent i företaget i skrivelse den 20 januari 1936 begärt statsbidrag med högsta möjliga belopp till gäldande av den hans fastighet påförda delen i företaget, 2,490 kronor 22 öre.

Låntagare	Fastighet	Jordregister nr	Socken
Oskar Svensson	Stomsmeden	1 ¹	Tumbergs
Axel Karlsson	Tunmeden	2 ¹	»
Johan Emil Gustafsson	Fagrabo	1 ³	»
Mats Erik Andersson	Härene Nedergården	6 ¹⁰	Södra Härene
Gunnar Andersson	Espekroken	1 ³	» »
Lorentz Andreasson	Härene Mellomgården	4 ³	» »
	Holmängen	1 ³	» »
	Holmängen	1 ¹	Eggvena
Gustaf Gottfrid Nordkvist	Härene Nedergården	6 ³	Södra Härene
	Härene Nedergården	6 ⁹	» »
Sören Jenssen Nyman	Ribbingsberg	1 ¹	» »
	Nossamaden	1 ¹	» »
	Härene Backgården	1 ³	» »
	Härene Backgården	1 ³	» »
	Mo Västergården	1 ³	» »
	Nossamaden	1 ¹	Tumbergs
Frans Henrik Johansson	Fötene Afsegården	3 ³	Södra Härene
	Nossamaden	2 ¹	» »
Josef Ragnar Eriksson	Nossamaden	1 ¹⁰	» »
Henning Ivar Hermansson	Ågården	9 ²	Eggvena
Herman Andersson	Skogvaktaregården	15 ⁹	»
	Lendalsmeden	av 1 ¹	»
	Lendalsmeden	1 ¹	Södra Härene

I skrivelse den 31 januari 1938 har Albert Andersson ånyo hemställt, att alla intressenterna i företaget måtte erhålla hjälp genom nedskrivning av lånen.

I ärendet hava yttranden avgivits den 17 mars 1937 av länsstyrelsen i Älvsborgs län, den 27 december 1937 av lantbruksstyrelsen och den 23 februari 1938 av statskontoret. Lantbruksstyrelsen har vid sitt utlåtande fogat ett den 2 november 1937 av länsstyrelsen i Älvsborgs län avgivet yttrande.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit, att 22,780 kronor måtte anvisas från statens avdikningsanslag för nedskrivning av vissa låntagares andelar i de till ifrågavarande företag beviljade lånen från odlingslånefonden och avdikningslånefonden.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt, att i förteckning å motstående sida upptagna personer beredas ifrågasatt lindring.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Utredningen i ärendet ger vid handen, att de verkliga kostnaderna för ifrågavarande regleringsföretag blivit avsevärt högre än de beräknade. Detta synes hava berott på förhållanden, över vilka intressenterna icke kunnat råda. Till följd av de oförutsett höga kostnaderna hava intressenterna fått ikläda sig betydande skulder utöver statslånen. Företaget har också, såsom förut nämnts, upptagits i den förteckning över i ekonomiskt trångmål varande torrlägningsföretag, som finnes intagen i propositionen nr 144/1934. Intressenternas egna kostnader för företaget ha enligt vad utredningen givit vid handen uppgått till omkring 1,000 kronor för hektar av den i företaget ingående marken och deras annuiter för statslånen uppgå till 46 kronor för hektar av samma mark. I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag med hänsyn härtill, att fullgörandet av de med företaget förbundna skyldigheterna måste för de intressenter, vilkas ställning är svag, medföra högst allvarliga svårigheter. Billighetsskäl torde därför tala för att, på sätt myndigheterna tillstyrkt, de sämst ställda intressenterna erhålla någon lättnad i sin skuldbörda genom att ytterligare statsunderstöd beredes företaget i och för statslånen nedskrivning. Med hänsyn till vad statskontoret anfört torde emellertid statsmedel icke böra anvisas för nedskrivning av låneandelar, som belöpa å de Sören Jenssen Nyman tillhöriga fastigheterna. Den av mig nu förordade nedskrivningen torde på sätt lantbruksstyrelsen och statskontoret ifrågasatt böra bestämmas till 50 procent av nuvarande kapitalskuld för de i lantbruksstyrelsens förteckning upptagna fastigheterna med nyss nämnt undantag. Vid bifall till vad jag nu förordat skulle för nedskrivning erfordras ett belopp av 15,360 kronor, vilket belopp bör anvisas från statens avdikningsanslag. Bidraget torde i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag i första hand disponeras för avskrivning av de nu ifrågavarande låntagarnas andelar i de till företaget senast beviljade lånen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa bidragsbeloppets fördelning å här avsedda fastigheter. Genom det av mig nu förordade bidraget erhålla de ekonomiskt sett sämst ställda intressenterna en välbehörlig lindring i sin orimligt höga skuldbörda. Emellertid torde med hänsyn till de stora skulder, som åvila ifråga-

varande företag, även övriga intressenter, även om de icke direkt befinna sig i ekonomiskt trångmål, ha alltför tyngande utgifter i anledning av företaget. Det torde därför vara angeläget, att ytterligare utredning åstadkommes rörande möjligheterna att lätta företagets ekonomiska svårigheter. Denna utredning torde lämpligen kunna verkställas av de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 juni 1937 tillkallade utredningsmännen för verkställande av utredning rörande de statsunderstödda torrlägningsföretagen (torrlägningskommittén). Sedan riksdagens beslut i förevarande ärende fattats, torde därför handlingarna överlämnas till sagda utredningsmän. Det nu föreslagna bidragsbeloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:ten enligt riksdagens medgivande äger för visst år bevilja jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning.»

Utskottet.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen medgiver, att till avbetalning i enlighet med vad i det föregående anförts å de till Nossans regleringsföretag beviljade lånen från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond må från statens avdikningsanslag till företaget anvisas ett belopp av 15,360 kronor.

Stockholm den 24 mars 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Alfred Andersson, von Stockenström, Jacob Hansson, Mannerskantz, Lindbärg* och *Hakon Sylvan*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Hedlund* i Häste, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Tungelsta, *Ericsson* i Sörsjön, *Liedberg* och *Andersson* i Surhammar.